

de volksziel ingeprint; in september '39 had een vage bezorgdheid overheerst. Wel was sindsdien Polen verslagen, wel waren Denemarken en het grootste deel van Noorwegen bezet – maar wat als het nu in het westen tegen de Fransen en Engelsen, doch ook tegen de Belgen en (voor het eerst) tegen de Nederlanders tot diezelfde langdurige en bloedige strijd kwam die de loopgravenoorlog van '14-'18 gekenmerkt had? De Duitse burgerij was er niet zeker van of Hitlers *Blitzkrieg* in West-Europa succes zou hebben; de kracht van de *Wehrmacht* kende zij niet, evenmin het zorgvuldig overwogen aanvalsplan; en zij wist niet dat, toen von Ribbentrop en Goebbels hun persconferenties hielden en spoedig daarna luidkeels gevent werd met de extra-edities der dagbladen, in Nederland de strategische verrassing goeddeels geslaagd was.

Algemeen Hoofdkwartier

Op schaarse uitzonderingen na, zijn alle militaire stukken die uit de meidagen van 1940 en uit de voorafgaande periode dateren, na de capitulatie vernietigd. Voor de beschrijving der gebeurtenissen vormt dat een groot nadeel. Men is soms op gissingen aangewezen waar men nauwkeurige gegevens op prijs gesteld zou hebben. Dat geldt vooral voor de besluitvorming van de opperbevelhebber van land- en zeemacht, generaal Winkelman. Hoe bij de inzet van *Fall Gelb* een aanzienlijk deel van de Nederlandse luchtmacht uitgeschakeld werd, hoe de vliegvelden Valkenburg, Ypenburg, Ockenburg en Waalhaven in Duitse handen vielen en hoe de Duitsers zich bij verrassing meester maakten van de bruggen over de Nieuwe Maas in Rotterdam, over de Oude Maas bij Dordrecht en over het Hollands Diep bij Moerdijk – wij hebben het alles eerder in dit hoofdstuk beschreven aan de hand van latere onderzoekingen. De lezer houde evenwel in het oog dat al die operaties zich temidden van een immense locale verwarring afspeelden waarbij plaatselijke commandanten opeens een situatie tegenover zich vonden welke zij in genen dele verwacht hadden – een situatie die zij, zeker aanvankelijk, onvoldoende konden overzien en waaromtrent zij dus ook aan hun superieuren niet onmiddellijk betrouwbare berichten konden doorgeven.

In veel gevallen weten wij niet *precies* hoe laat de opperbevelhebber de eerste berichten omtrent de successen die de Duitsers geboekt hadden, bereikten, evenmin wat die berichten *precies* inhielden. Het duurde enige tijd voor het militaire apparaat op volle toeren draaide, voor de bureaus van de